

VIII. Alkalmazkodik a központból jövő irányításokhoz.

IX. Elrendeli a szegedi egyetemi ifjúságnak minden szélsőséges magatartástól való tartózkodását. Az elcsatolt területekről menekült ifjúság szervezetei, a SzEFHE és DEFHE pótlólag előterjeszti a kormányhoz szóló azon memorandumát, hogy a Népszövetség által kisebbségi egyezményre való hivatkozással kikényszeríteni akart numerus clausus revízióban mindaddig függesztse fel cselekvését, míg az utódállamok ugyanezen egyezményben vállalt kötelezettségeiket nem teljesítik, s nem adnak módot arra, hogy a területükön élő kisebbségek saját nyelvű főiskolát tarthassanak fenn.

Szegedi Napló III. (1927) október 28. 1–2. oldal

216. Csütörtökön este az egyetemi bajtársak egy csoportja tüntető menetben akart felvonulni a Délmagyarország nyomdája ellen Irgatott gyűlést tartottak a DMKE-palotában. – Az egyetem tanácsa bejelentette, hogy nem tűr többé semmiféle igazoltatást. – A bajtársak nem akarnak zsidókkal együtt tanulni, de az igazoltatást beszüntetik.

A higgadt vezetőknek köszönhető, hogy a tüntetés elmaradt. – Nyolc napra bezárják az egyetemet.

A szegedi egyetemen tegnap fővárosi mintára megrendezett igazoltatások és tüntetések, amelyekről kiderült, hogy a bajtársi szervezetek vezetőinek tudta és akarata ellenére rendezték meg a középiskolák padjaiból csak tegnap kikerülő elsőéves jogászok a szerdai heves jelenetek után csütörtökön nem folytatódtak. Csütörtök reggelre látszólag már alábbhagytak a szenvedélyek. A hallgatók tetteinek irányítását most már a bajtársi egyesületek vették át. A fővezérség rendelkezésére az ifjúságot igazoltatási turnusokba osztották be. A rendelkezések értelmében a különböző fakultások épületeinek aajtájában felálltak bajtársi sapkában a komoly ifjak és megkezdődtek az igazoltatások. Reggel 8 órától kezdve csak a bajtársi egyesületek tagjai léphettek be az egyetem épületébe. Az igazoltató komoly ifjak mellé egyetemi altisztek is állottak, akik arra vigyáztak, hogy idegen elemek ne léphessék át az egyetem küszöbét. Minden fővárosi mintára történt. Az egyetem fakultásai közül csak az orvoskaron tartottak meg néhány előadást. Az előadások azonban teljesen néptelenek voltak. Az ifjak mással voltak elfoglalva. Ők igazoltattak. Rendzavarás, vagy tüntetés azonban sehol sem történt. Dr. Buócz Béla rendőrfőtanácsos, az ifjúság vezéréivel folytatott beszélgetés után rendőri készenléletet nem állított fel sehol. Az egyetemi épületek előtt csak egy-két rendőrszem állott és unatkozó detektívek sétálgattak. Feltűnőbb és megemlítésre méltó igazoltatás csak a központi egyetem épülete előtt történt. Dél előtt 11 óra tájban az épület előtt megjelent a szegedi kormánylap – amely eddig úgy nézte a dolgot, hogy ez a lap áll közel az egyetemhez – jogász munkatársa azzal, hogy felkeresi az egyetem rektorát. Az igazoltató ifjak a jogász hírlapíró után rohantak

és kijelentették előtte, hogy határozatuk értelmében a zsidók és e kormánylap munkatársa nem léphetnek be az egyetem épületébe. A hírlapíró jogász tiltakozott az igazoltatás ellen, mire a harcias bajtársak körülfogták és formálisan megtámadták. Ütlegelések is történtek és pillanatok múlva az egymás segítségére siető igazoltatók az egyetemhez közel álló lap munkatársát kituszkolták az egyetem épületéből. A történetek hírére rövid idő múlva az egyetem elé érkezett ifj. dr. Paraszky Gyula a MEFHOSz elnöke, akinek védelme miatt a kormánylap munkatársa mégis bejuthatott az egyetem épületébe. Dr. Reinbold Béla rektor azonnal jelentést kért a történetekről és vizsgálatot rendelt el az igazoltatók ellen. A zsidó vallású egyetemi hallgatók egyébként meg sem kísérelték, hogy bejussanak az egyetem épületébe és így az igazoltatók számára csemege nem adódott.

A szerdai egyetemi megmozdulások egyetlen tettleg is bántalmazott zsidó egyetemi hallgatója Reményi Sándor, akit súlyos állkapocstöréssel ápolnak szülei lakásán. Reményi Sándor az anatómiai intézetben akarta végighallgatni Gellért [Albert] tanársegéd előadását, de onnan eltávolították és a védtelen ifjút a tömeg valósággal kiverte az egyetem épületéből. Ezen események közben kaphatott egy boxerütést, amit a tumultusban nem is vett észre és csak csütörtök délelőtt, amikor éles fájdalmat érzett az arcában, állapították meg orvosai, hogy súlyos állkapocssérülést szenvedett. Reményi feljelentést nem tett bátor támadói ellen, mert azokat nem is ismerte, nem is tudhatta, kik voltak támadói. Az igazoltatások ügyében a Délmagyarország munkatársa a csütörtöki napon többször próbált érintkezést keresni Dr. Reinbold Béla rektorral. Az egyetem épületébe természetesen nem engedték be a bajtársak a Délmagyarország munkatársát, a rektori hivatalban minden esetben azzal válaszoltak a telefonba, hogy a rektor úr öméltósága nem tartózkodik a hivatalában. A válaszok szerint ezen mozgalmas időkben a rektor egész nap nem tartózkodott az egyetemen.

A délután a legnagyobb csendben múlt el az egyetem környékén. A hallgatók tele izgalommal a DMKE épületében megtartandó bajtársi gyűlésre készülődtek, melyen az ifjúság további magatartására vonatkozólag vártak határozatot. A rendőrség jó előre tudomást szerzett a gyűlés időpontjáról, valamint a gyűlés után szervezett demonstratív felvonulásról, amelynek egyik megnyilvánulása a kiszivárgott hírek szerint a Délmagyarország nyomdájának szétrombolása lett volna.

A rendőrség még délután érintkezésbe lépett az egyetemi tanáccsal. A közös megbeszélések értelmében az egyetemi tanács kijelentette, hogy az ifjúságot lebeszéli a gyűlés után tervezett felvonulásról és különösen arról a szándékáról, hogy a Délmagyarország nyomdája elé vonuljon. A rendőrség ennek ellenére is az összes szolgálaton kívüli rendőröket összpontosította a városháza udvarán. Hasonlóképpen készenlétben voltak az összes rendőrtisztek is.

A DMKE szuterén helyiségében megtartott bajtársi gyűlés este kilenc órakor kezdődött. A pincszerű, hosszú helyiséget zsúfolásig megtöltötték a

legnagyobbbrészt botokkal is megjelent bajtársak. Mintegy 350-400 bajtárs jelent meg a gyűlés megnyitásának az időpontjára. Pedig a DMKE épületébe való bejutás a lehető legkörülményesebb volt. A Csaba Bajtársi Egyesület tagjai látták el az őrseget és végezték el a szigorú igazoltatást. A belépő bajtársat először az épület kapujában fogadta az igazoltató bizottság. Az első igazoltatási tortúra után a félemeleten újra leigazoltatták a belépőt. Az utca frontján kisebb járőrök cirkáltak és eltávolították a kíváncsiskodókat az épület elől. Kilenc óra után néhány perccel azután lezárultak az ajtók és a Himnusz éneklése után megkezdődött a titkos gyűlés, amelyen dr. Kolosváry Bálint és dr. Kiss Árpád egyetemi tanárok dominusi jelvénnel jelentek meg. A gyűlésen dr. Vass Béla, a Werbőczy Bajtársi Egyesület vezére még egyszer felkérte a megjelenteket, hogy mindenki igazolja le szomszédját, mert a vezértábor nagy súlyt helyez arra, hogy a ma esti gyűlésen csak teljesen megbízható bajtársak vegyenek részt. Az újbóli igazoltatások után dr. Vass Béla felszólította Klers Bélát, Vujkoviccs Lajost, a DEFHE szegedi elnökét, Szűcs Olgát és Poór Imrét a helyiség azonnali elhagyására. Amikor aztán megállapították, hogy a gyűlésen csak teljesen megbízható bajtársak vannak jelen, dr. Vass Béla emelkedett szólásra.

A titkos gyűlés lefolyásáról megbízható információk alapján a következőket jelenthetjük: dr. Vass Béla megnyitójában kifejtette, hogy az egyetemi ifjúságnak ki kell tartania a numerus clausus mellett. Azután megszövegezték a budapesti fővezérséghez megküldendő határozati javaslat szövegét, amely szerint a szegedi egyetemi ifjúság kijelenti, hogy minden erejével kitart a numerus clausus mellett, sőt annak kiterjesztését követelik. Az elnöki megnyitót többször szakították félbe éljenzések, közbeszólások: „Éljen a numerus clausus! Le a zsidókkal! Gyerünk a Délmagyarországhoz!”

Ebben a hangulatban kezdte meg azután a beszédét dr. Kolosváry Bálint egyetemi tanár. Beszédében először is nyugalomra és meggondolt cselekvésre hívta fel az ifjúságot. Kifejtette, hogy a szerdai nap eseményei csak visszatetszést keltettek és alkalmasak voltak arra, hogy az ifjúság tekintélyét alább ássák. Majd közölte az egyetemi tanács azon határozatát, hogy a tanács tovább nem tűri az igazoltatásokat és, ha az ifjúság továbbra is igazoltatna, bezárná az egyetem kapuit.

A professzor bejelentését elkeseredéssel vette tudomásul az ifjúság. „Zsidókkal nem tanulunk együtt! Nem engedünk be zsidókat!” – hangzottak el az ingerült közbeszólások. A bajtársak ekkor már annyira harcra készek voltak, hogy olyan kijelentések is elhangzottak, hogy a Délmagyarország nyomdáját szét kell rombolni. A mind agresszívebb közbeszólásokra dr. Kolosváry Bálint szinte parancsszerűen tiltotta meg a gyűlés utáni felvonulást. A terv ellen tiltakoztak az egyes bajtársi egyesületek vezérei is, mire az ifjúság, hosszas kapacitálás után megfogadta, hogy tüntető szándékáról letesz és egyenként, csoportosulás nélkül távozik a gyűlésről.

– Jó, nem tüntetünk, – mondták – de zsidót nem engedünk be az előadásra.

Szóvá tették még a gyűlésen a dr. Túry [Sándor Kornél] tanár csütörtöki előadásán történeten. Az egyetem kapuján ugyanis hiába könyörgött egy Kertész nevű zsidó vallású egyetemi hallgató. Túry tanár ekkor a kapuban igazoltatók tiltakozása ellenére is bevitte előadására a zsidó hallgatót. Az előadáson megjelentek azonban kijelentették, hogy zsidóval nem hallgatják végig az előadást, és tüntetőleg kivonultak az előadási teremből, úgy, hogy a teremben nem maradt más, mint az előadó tanár és a zsidó vallású hallgató.

– Holnap is ezt fogjuk tenni! – kiáltozták az ifjak. – Zsidót nem engedünk be az előadásokra!

A gyűlés ezután a Szózat eléneklésével ért véget, majd az ifjúság kisebb csoportokban elhagyta a DMKE épületét.

Egy-egy kisebb csoport rágyújtott az „Erger-bergerre”, de a kerékpáros rendőrök megjelenésére az énekszó is alábbhagyott. Tizenegy óra tájban teljes csend volt a DMKE környékén. Az esti gyűlés határozataként egyébként péntek reggel hatvan szegedi hallgató utazik fel Budapestre, nem törődve azzal, hogy a budapesti nagy tüntető felvonulást a rendőrség betiltotta. Pénteken tehát már nem lesz igazoltatás a szegedi egyetemen. Értesülésünk szerint az egyetem tanácsa, hogy az ifjúság hangulata lecsillapodjon, vasárnaptól kezdve 8 napig beszüntette az előadásokat.

Délmagyarország III. (1927) október 28. 1–2. oldal

217. A szegedi egyetemen helyreállt a rend

A szegedi egyetemen kétnapos izgalmak után pénteken délelőtt minden vonalon helyreállt a rend. Az előadások zavartalanul folytak, s a hallgatóság is a tantermekben tartózkodott, és nem az utcán s a folyosókon. Több tanteremben megjelentek már zsidó hallgatók is, semmi bántódásuk nem történt. Csak az első évfolyamokról maradtak még távol pénteken a zsidó hallgatók egy része.

Az igazoltatások teljesen megszűntek. A bajtársi egyesületek szigorúan eltiltották tagjaikat a további igazoltatástól és tüntetéstől. A bajtársak megfogadták a parancsot, és alkalmazkodtak a tegnapi esti diáknagygyűlés határozatához. Az egyetemen egyébként a jövő héten szünet lesz, a professzorok nem tartanak előadásokat, s a vidéki hallgatók legnagyobb része már elutazott Szegedről.

Szegedi Napló III. (1927) október 29. 2. oldal

218. Az egyetem kapujában megszűntek az igazolások, de a tantermekből eltávolítják a zsidó vallású hallgatót

„Az egyetem békéje érdekében tessék elhagyni az épületet”

A szegedi egyetemi tanács erélyes intézkedése, amellyel megtiltotta a további igazoltatásokat a pénteki napon csöndet hozott az egyetemen. Az ifjúság, amely a csütörtöki gyűlésen oly elégedetlenül fogadta dr. Kolosváry Bálint kijelentését,